

Yttrande angående Lagrådsremiss Könstillhörighet

Sammanfattning

Det finns två delar i förslaget som vi ställer oss mycket tveksamma till i detta förslag: Att det inte förtydligas vilka förutsättningar som gäller för att få tillstånd enligt punkt 2 och 3, 2 § lag om vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen samt åldersgränsen och proceduren vid ansökan om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen för yngre barn. Utifrån det följer också tveksamhet till förslaget till ändringar i steriliseringslagen.

Region Västerbotten instämmer i förslaget att separera patientens ansökan om ändrat juridiskt kön från lagen som reglerar utredning och tillstånd att vidta kirurgiska åtgärder avseende könsorganen.

2.1 Förslag till lag om vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen

2 § punkt 2 och 3 Åldergränsen sätts till 18 år men det är individuellt vilken mognad personen uppnått vid den åldern. Vi är tveksamma till att det inte framgår vilket underlag som krävs om kirurgi av någon anledning vägras inför beslut i Socialstyrelsen. Det är också oklart vilken profession/kompetens som skall kunna initiera respektive vägra underlivskirurgi.

Idag görs en grundlig utredning och bedömning av psykologisk och psykosexuell mognad inför underlivskirurgi. Utredningsteamet bedömer även psykiatrisk samsjuklighet som är vanligt förekommande och som kan ha stor betydelse för personens mognad och fungerande. Vid behov görs även ytterligare bedömning såsom intelligens, neuropsykiatriska svårigheter. Den process personen går igenom i samband med detta är värdefull för de flesta och leder till att personen kan fatta ett välgrundat beslut angående underlivskirurgi som blir bestående. Personen får gå igenom processen i sin egen takt och vården individanpassas. Det väcker två frågor:

Vad händer om personen inte vill utredas?

Vad händer om personen inte vill vänta?

Vilket underlag kommer Socialstyrelsen respektive den kirurgiska enhet som patienten är remitterad till, att kräva för att fatta beslut?

Åldersgränsen 18 år kommer att göra det möjligt med sterilisering vid yngre åldrar vilket kan leda till förhastade beslut. Det bör i någon riktlinje framgå att personen behöver gå igenom en utredning för könsdysfori.

5 § Bemyndigande: Det är oklart vilka förutsättningar som ska gälla inför kirurgiska ingrepp i könsorganen. Det är viktigt att personen får genomgå en utredning eftersom det är stora beslut som påverkar personen för all framtid och det är vanligt med psykiatrisk samsjuklighet som påverkar förutsättningarna för kirurgin.

2.2 Förslag till lag om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen (juridiskt kön)

1 § Vi är tveksamma till förslaget. Det är bättre om ungdomar (åldersgränsen 12-15 år) får söka om nytt juridiskt kön med bedömning från barnpsykiater samt att den som prövar har specifik kunskap om barn med könsdysfori.

Åldersgränsen är satt till 12 år då de flesta, (särskilt pojkar) knappt kommit igång med psykosexuell mognad. Hela ansvaret läggs på föräldrarna som antas söka hjälp för detta. En åldersgräns på 16 år överensstämmer bättre med förväntad mognad för att kunna fatta ett sådant beslut. Det finns många unga sårbara personer som kan fara illa av en möjlighet att ändra fram och tillbaka. Det vore bättre att göra det möjligt att byta juridiskt kön 12-15 år med bedömning från barnpsykiater och att prövningen görs av en instans med kunskap om barn, alltså inte på skatteverket.

Det är viktigt att dessa lagändringar följs upp över tid och att man gör en utvärdering efter ex 3 år.

9.1 Steriliseringslagen

Avseende det första stycket: att den som fyllt 18 år får på egen begäran steriliseras om det finns förutsättningar för ett sådant kirurgiskt ingrepp som avses i lagen om vissa ingrepp i könsorganen. Här har vi samma invändningar som ovan under punkt 2.1

Avseende det andra stycket som rör person 18 – 24 år vid ändring av det kön som framgår av folkbokföringen: Här har vi samma invändningar som ovan under punkt 2.1

I tjänsten

Kerstin Storholmen